

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN

A. Tóm tắt mở đầu

- Tên tác giả: Nguyễn Thị Quỳnh Hoa
- Tên luận án: *Khảo sát cấu trúc-ngữ nghĩa của hiện tượng đảo ngữ trong tiếng Anh và tiếng Việt*
- Ngành khoa học của luận án: Lí luận ngôn ngữ. Mã số: 5. 04. 08
- Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn,
Đại học Quốc gia Hà Nội

B. Nội dung bản trích yếu

- Mục đích và đối tượng nghiên cứu:

Mục đích của luận án là làm sáng tỏ bản chất của hiện tượng đảo ngữ tiếng Anh (ĐNTA) trên các bình diện kết học, nghĩa học và dụng học. Tiếp thu những nguyên lí cơ bản của truyền thống ngôn ngữ học, luận án tiếp cận đối tượng nghiên cứu dựa trên cơ sở những quan niệm và phạm trù trong ngôn ngữ học hiện đại, qua đó chứng minh rằng đảo ngữ không chỉ là một hiện tượng thuần túy cú pháp. Bên cạnh đó, luận án cũng đã bước đầu hệ thống hoá các cách nhìn nhận đối với vấn đề đảo ngữ trong tiếng Việt (ĐNTV). Luận án cũng hướng đến mục tiêu bổ sung những kiến thức cần thiết cho người Việt học tiếng Anh, giúp họ nắm vững và sử dụng hiệu quả các cấu trúc ĐNTA nhằm đa dạng hoá các cách thức diễn đạt bằng tiếng Anh cho mục đích giao tiếp.

- Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng:

Luận án sử dụng phương pháp miêu tả định tính, phương pháp đối chiếu, phương pháp qui nạp, trong đó phương pháp chủ đạo là miêu tả định tính.

- Các kết quả chính và kết luận:

Luận án đã hệ thống hoá và miêu tả chi tiết tất cả các mô hình ĐNTA trong câu trần thuật. Luận án đã xem xét ba chức năng của ĐNTA: chức năng giới thiệu thực thể diễn ngôn, chức năng nhấn mạnh và chức năng liên kết. Các chức năng này chính là sự cụ thể hoá của một số nét nghĩa “phi mệnh đề” thuộc về nghĩa của câu.

Đa số cấu trúc ĐNTA xuất hiện trong phong cách trang trọng, văn chương, hùng biện hoặc phong cách báo chí. Một số cấu trúc đảo ngữ còn là kết quả của khuynh hướng tạo nên sự hài hoà, cân đối cho câu nhằm mang lại cái hay, cái đẹp cho ngôn từ.

Việc chọn sử dụng các cấu trúc đảo ngữ là sự thể hiện của tính chủ quan trong việc tạo lời, đó chính là sự tự biểu lộ của tác thể tạo lời trong việc sử dụng ngôn ngữ.

Việc đối chiếu một chiều Anh-Việt cho thấy tiếng Việt thể hiện một sự đa dạng về mặt cấu trúc trong việc thể hiện các chức năng của đảo ngữ tiếng Anh.

Những khác biệt giữa hai ngôn ngữ chủ yếu thể hiện trên bình diện cấu trúc cú pháp cũng như chức năng cú pháp của các thành phần câu. Trong nhiều trường hợp, các câu đối dịch tiếng Việt sử dụng các phương tiện từ vựng để chuyển tải đầy đủ nội dung thông báo của câu đảo ngữ tiếng Anh.

Những sự tương đồng giữa hai ngôn ngữ thể hiện rõ qua mô hình “Giới ngữ + Động từ + Danh ngữ”, đặc biệt đối với các giới ngữ chỉ sự định vị và các động từ nội động miêu tả sự tồn tại hay xuất hiện của sự vật hiện tượng. Cả hai ngôn ngữ đều thể hiện rõ khuynh hướng đặt một danh ngữ ở vị trí cuối câu khi danh ngữ đó biểu thị một thực thể được giới thiệu vào trong diễn ngôn. Vị trí đầu câu trong tiếng Anh và tiếng Việt đóng vai trò quan trọng trong việc biểu thị sắc thái nhấn mạnh cũng như tính liên kết giữa các câu. Cả hai ngôn ngữ còn chia sẻ khả năng cải biến vị trí của chủ ngữ ra sau vị ngữ khi chủ ngữ đó có độ dài vật chất đáng kể hay có cấu tạo hình thức phức tạp.

Khi chuyển dịch các câu ĐNTA sang tiếng Việt, có 3 kiểu tương đương dịch thuật, đó là: tương đương ngữ pháp-ngữ nghĩa-ngữ dụng, tương đương ngữ pháp-ngữ dụng và tương đương ngữ nghĩa-ngữ dụng, trong đó kiểu tương đương ngữ nghĩa-ngữ dụng chiếm tỉ lệ cao nhất. Một mô hình đảo ngữ có thể có một, hai hoặc ba kiểu tương đương dịch thuật.

Chữ ký của người hướng dẫn

PGS.TS. Trần Hữu Mạnh

Chữ ký của NCS

Nguyễn Thị Quỳnh Hoa